

Οργανική Χημεία της συντήρησης
(ή γενική οργανική χημεία για συντηρητές)

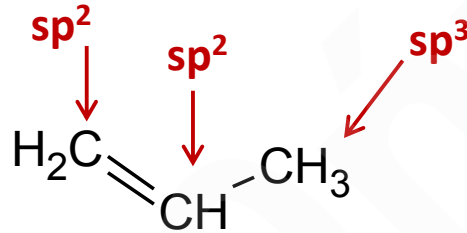
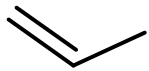
Ενότητα 4

Κανόνες ονοματολογίας ανθρακικών
ομάδων. Ισομέρεια

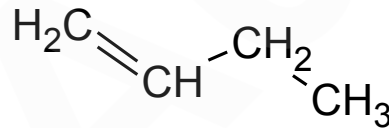
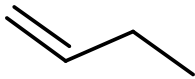
**McMurry σελ. 47-54, 73-121
145-156, 47-54**

Διδάσκων: Στ. Μπογιατζής
Επίκουρος καθηγητής ΤΕΙ Αθήνας

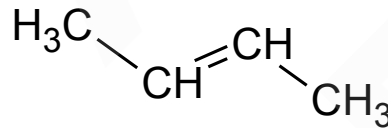
Παραδείγματα ονοματολογίας

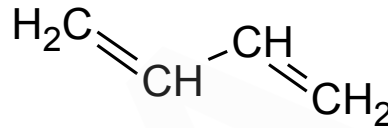
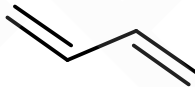
προπένιο

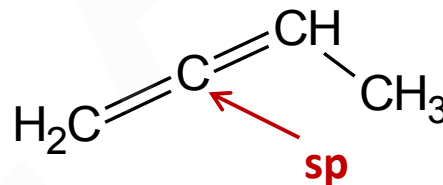
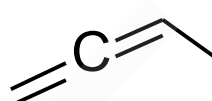
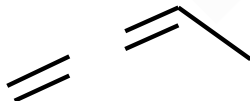
βουτένιο-1

βουτένιο-2

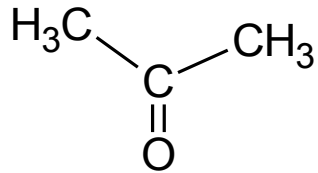

βουταδιένιο-1,3

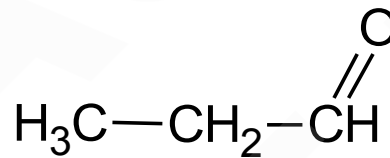
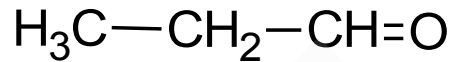

βουταδιένιο-1,2

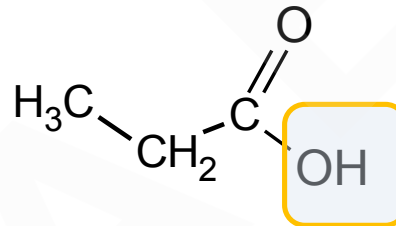
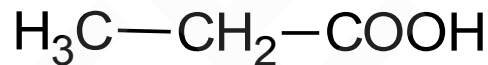
Παραδείγματα ονοματολογίας

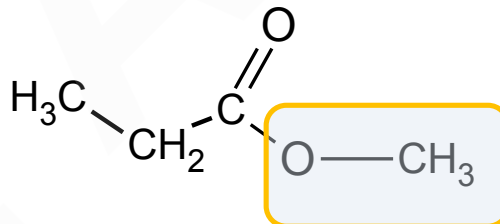
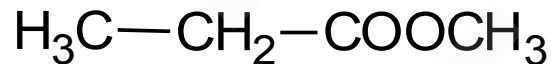
Προπανόνη

προπανάλη

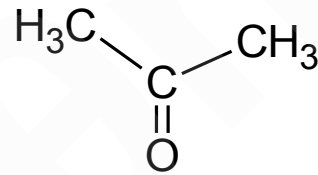

Προπανοϊκό οξύ

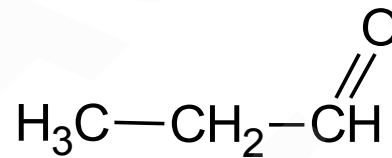
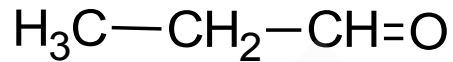

προπανοϊκός
μεθυλεστέρας

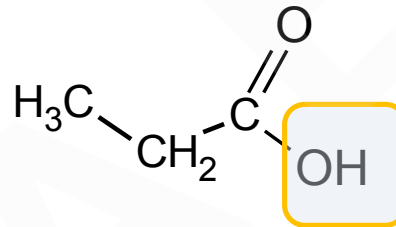
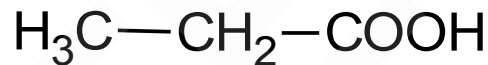
Παραδείγματα ονοματολογίας

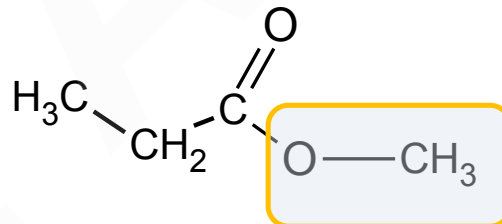
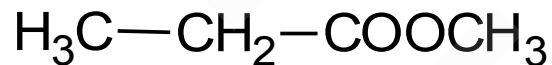
Προπανόνη

προπανάλη

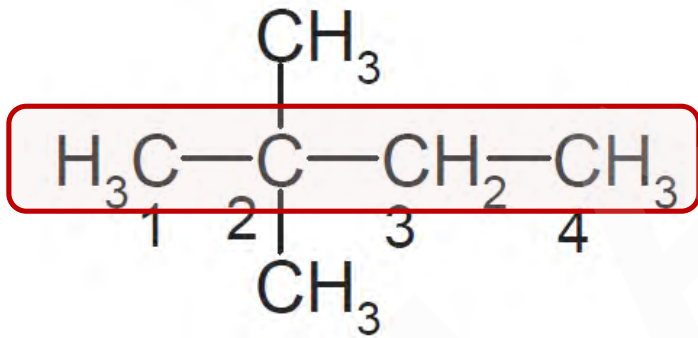

Προπανικό οξύ

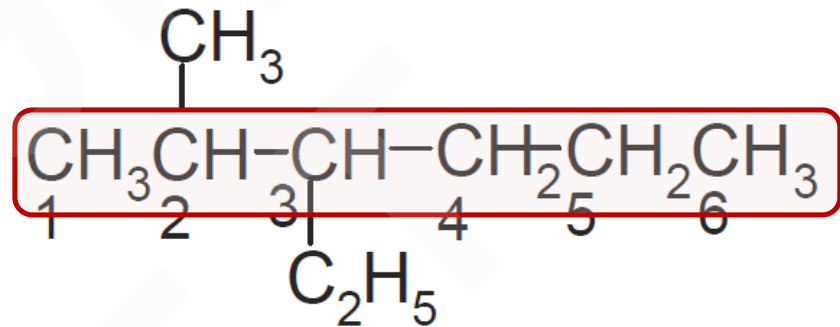

προπανικός
μεθυλεστέρας

Ονοματολογία οργανικών ενώσεων: διακλαδιζόμενες αλυσίδες

2,2-**δι**μεθυλο-**βουτάνιο**

εξάνιο

2-μεθυλο-
3-αιθυλο-

3-αιθυλο-2-μεθυλο-εξάνιο

Ισομέρεια

- Όταν δύο ή περισσότερες χημικές ενώσεις έχουν τον ίδιο μοριακό τύπο, αλλά διαφορετικούς συντακτικούς ή στερεοχημικούς

Είδη ισομέρειας

- Συντακτική ισομέρεια
 - Ισομέρεια αλυσίδας
 - Ισομέρεια θέσης
 - Ισομέρεια χαρακτηριστικής ομάδας
- Στερεοϊσομέρεια

Ισομέρεια

Συντακτική ισομέρεια

Στερεο-ισομέρεια

Εναντιο-ισομέρεια

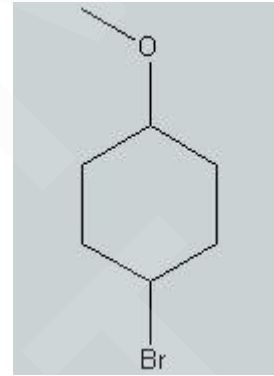
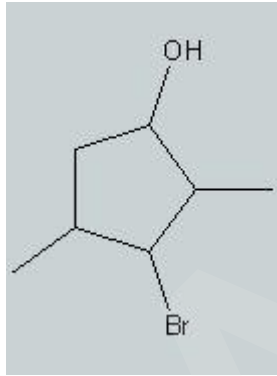
Διαστερεο-ισομέρεια

Cis/trans - ισομέρεια

διαμορφωσιμέρεια

Περιστροφο-
ισομέρεια

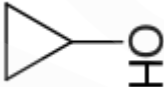
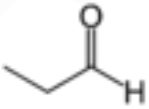
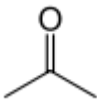

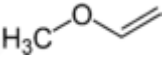
Συντακτική ισομέρεια

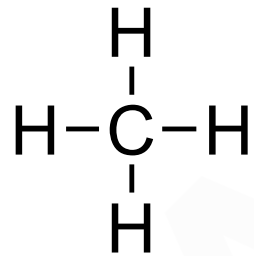
- Ισομέρεια λειτουργικής ομάδας
- Ισομέρεια θέσης
- Ισομέρεια αλυσίδας

Αριθμός ισομερών

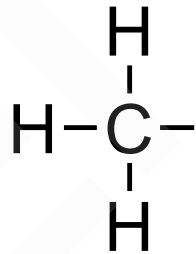
Πόσα
ισομερή
υπάρχουν
για τον
μοριακό
τύπο
 C_3H_6O ;

Όνομασία	Συντ. τύπος	Σ. τ.	Σ.ζ.	
Αλλυλική αλκοόλη		-129	97	
Κυκλοπροπανόλη			101-102	
Προπιοναλδεΐδη (προπανάλη)		- 81	48	
Ακετόνη		- 94.9	56.53	
Οξετάνιο		- 97	48	
Προπυλενοξείδιο		- 112	34	
Μεθυλικός βινυλαιθέρας		- 122	6	

αλκυλ-ομάδες: 1 C

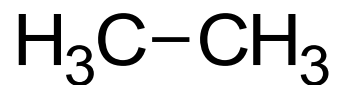

μεθ **αν** ιο

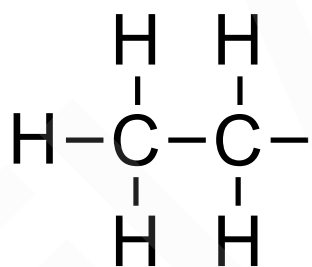

μεθ **ύλ** ιο

αλκυλ-ομάδες: 2 C

αιθάνιο

αιθύλιο

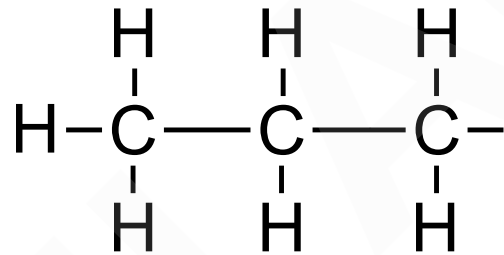
αιθυλική ομάδα

αλκυλ-ομάδες: 3 C

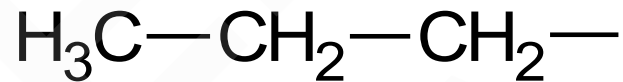

προπ **αν** ιο

προπ **ύλ** ιο

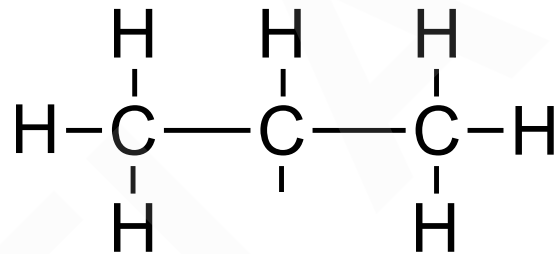
προπυλική **ομάδα**

αλκυλ-ομάδες: 3 C

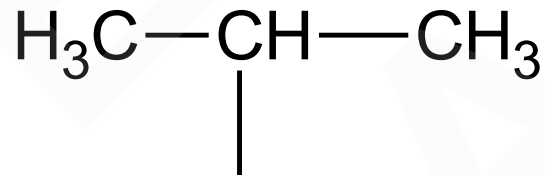

προπ **αν** ιο

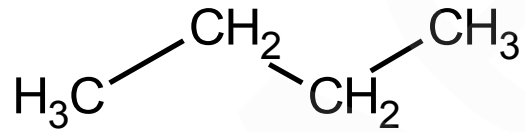

ισο - προπ **ύλ** ιο

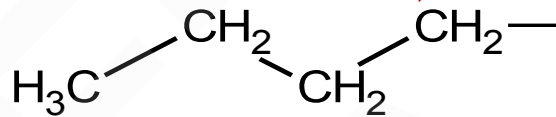
ισο - προπυλική ομάδα

αλκυλ-ομάδες: 4 C

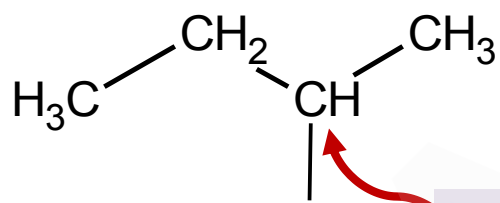
βουτ **αν** ιο

πρωτοταγής (1°) C

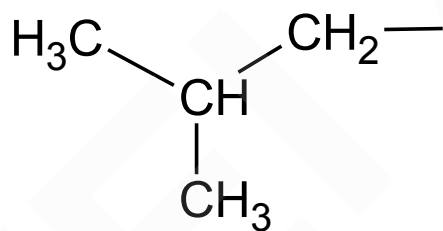
βουτ **ύλ** ιο
(βουτυλική ομάδα)

αλκυλ-ομάδες: 4 C

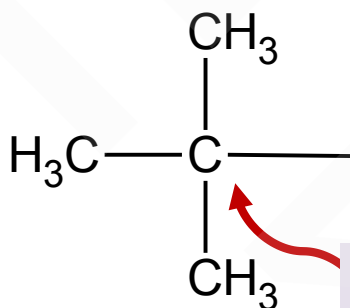

δευτεροταγές- βουτ ύλ ιο
(*sec*- βουτυλική ομάδα)
(*s*- βουτυλική ομάδα)

δευτεροταγής (2°) C

ισο - βουτ ύλ ιο

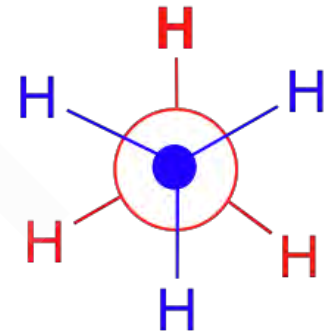
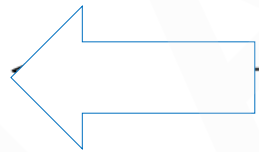
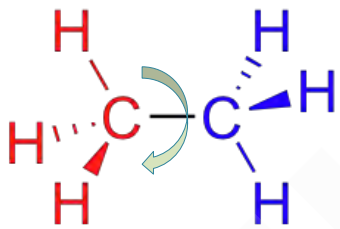

τριτ - βουτ ύλ ιο (*t*- βουτ ύλ ιο)

(*τριτ*- βουτυλική ομάδα) (*t*- βουτυλική ομάδα)

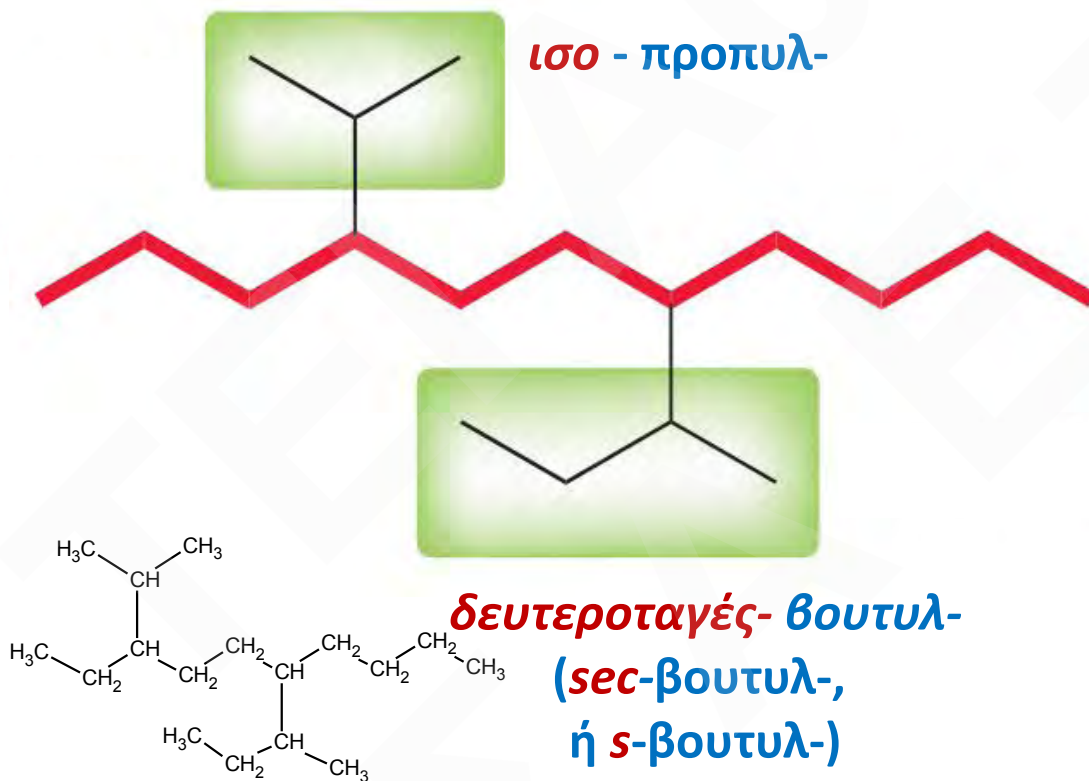
τριτοταγής (3°) C

Διαμόρφωση ανθρακικών αλυσίδων

Διαβαθμισμένη διαμόρφωση
(προβολή κατά Newman)

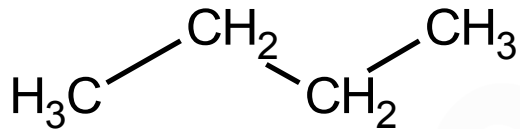
διακλαδιζόμενες αλυσίδες

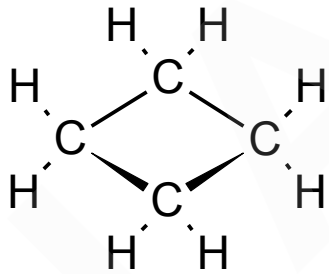
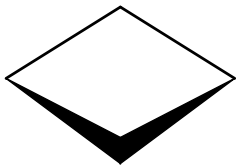
Αρχικά, εντοπίζουμε την κύρια αλυσίδα. Ως **κύρια** ανθρακική αλυσίδα θεωρείται η αλυσίδα, είτε με τα περισσότερα άτομα C, με τις περισσότερες χαρακτηριστικές ομάδες ή/και πολλαπλούς δεσμούς

Εδώ: κύρια αλυσίδα είναι η **οριζόντια** αλυσίδα με **11 C**

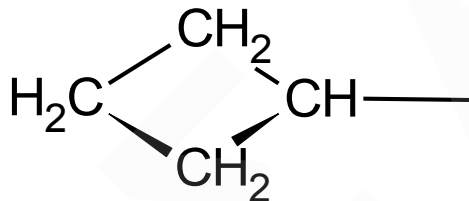
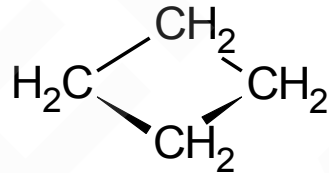
(κυκλο-αλκάνια) → **κυκλο**-αλκυλ-ομάδες

βουτ **αν** ιο

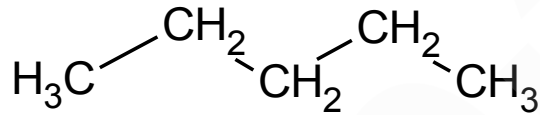
κυκλο - βουτ **αν** ιο

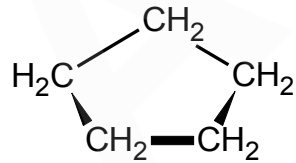
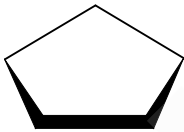
κυκλο - βουτ **ύλ** ιο

κυκλο - βουτυλική ομάδα

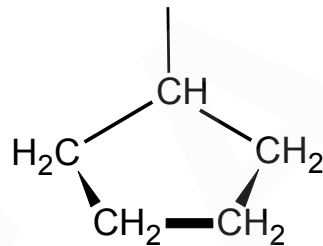
(κυκλο-αλκάνια) → **ΚΥΚΛΟ**-αλκυλ-ομάδες

n- ΠΕΝΤΑΝΙΟ

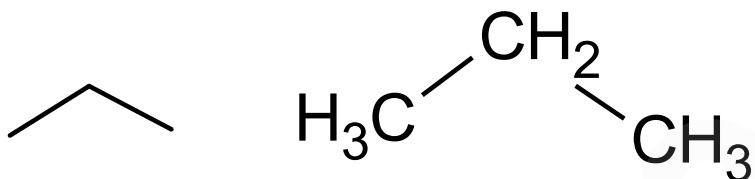
ΚΥΚΛΟ - ΠΕΝΤΑΝΙΟ

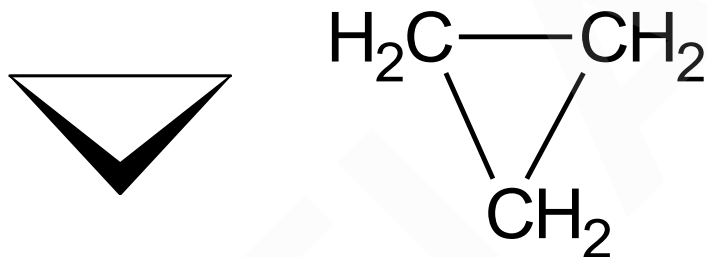
ΚΥΚΛΟ - ΠΕΝΤΥΛΙΟ

ΚΥΚΛΟ - ΠΕΝΤΥΛΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

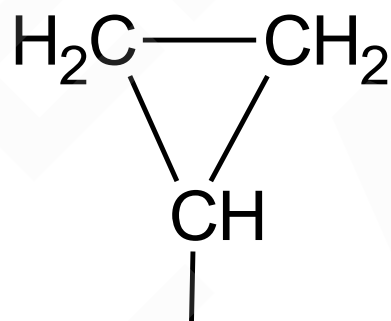
(κυκλο-αλκάνια) → **κυκλο**-αλκυλ-ομάδες

προπ **αν** ιο

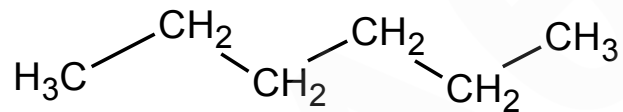

κυκλο-προπ **αν** ιο

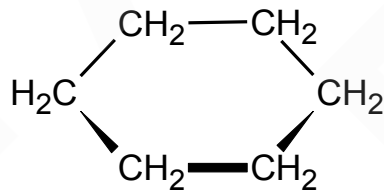
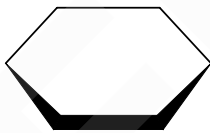

κυκλο - προπ **ύλ** ιο
κυκλο - προπυλική ομάδα

κυκλο-αλκάνια

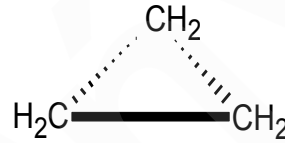
n - εξανο

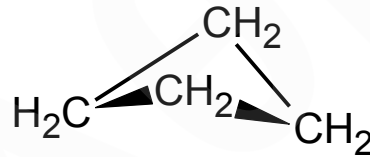
κυκλο - εξανο

Μικρές και μεγάλες κυκλικές αλυσίδες

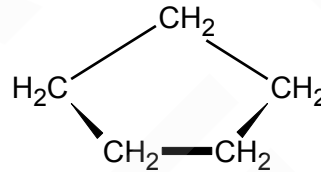
- Κυκλοπροπάνιο

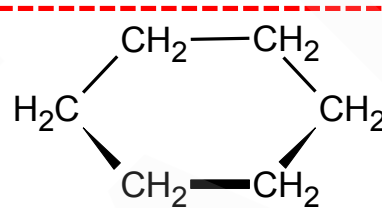
- Κυκλοβουτάνιο

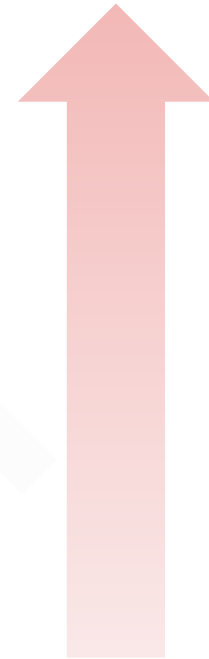
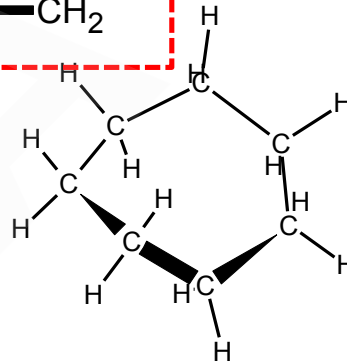
- Κυκλοπεντάνιο

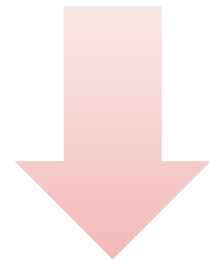
- Κυκλοεξάνιο

- Κυκλοεπτάνιο

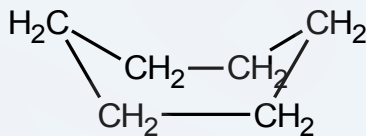
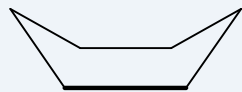
E

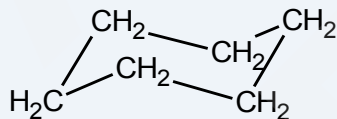
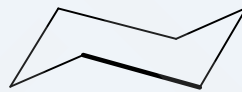
E

Διαμόρφωση κυκλικών ενώσεων

Δύο
διαμορφώσεις

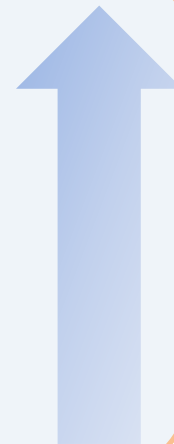

Διαμόρφωση «βάρκας»

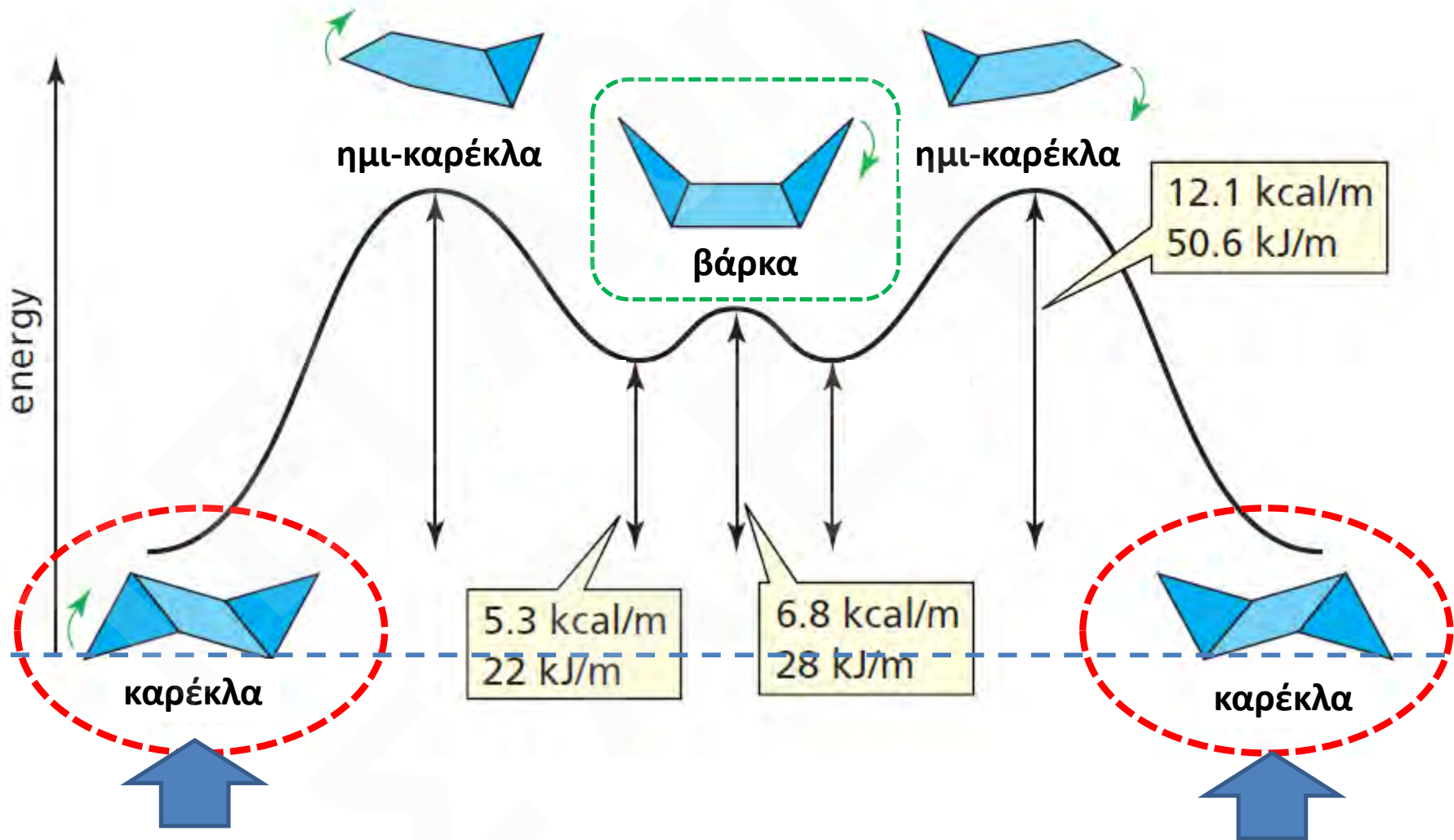

Διαμόρφωση «καρέκλας»

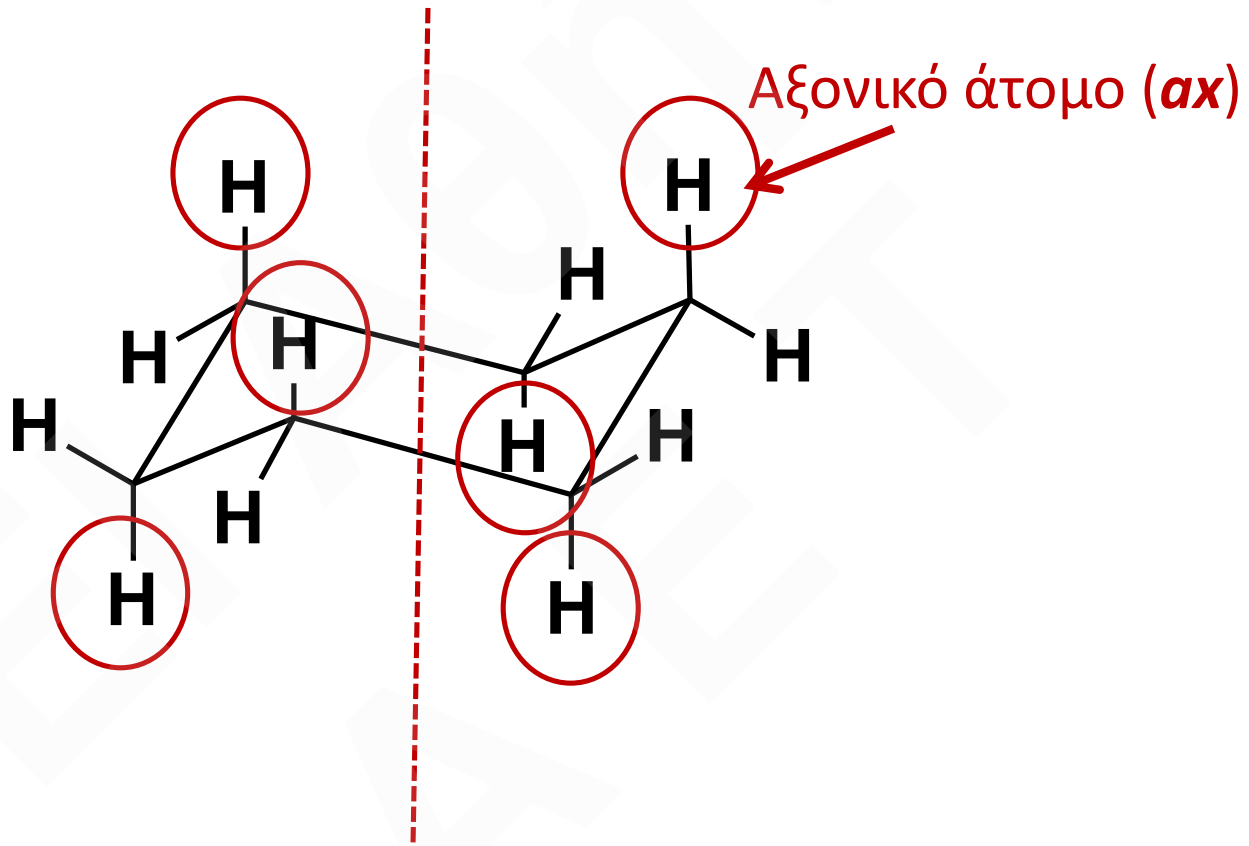
**Σταθερότερη
διαμόρφωση**

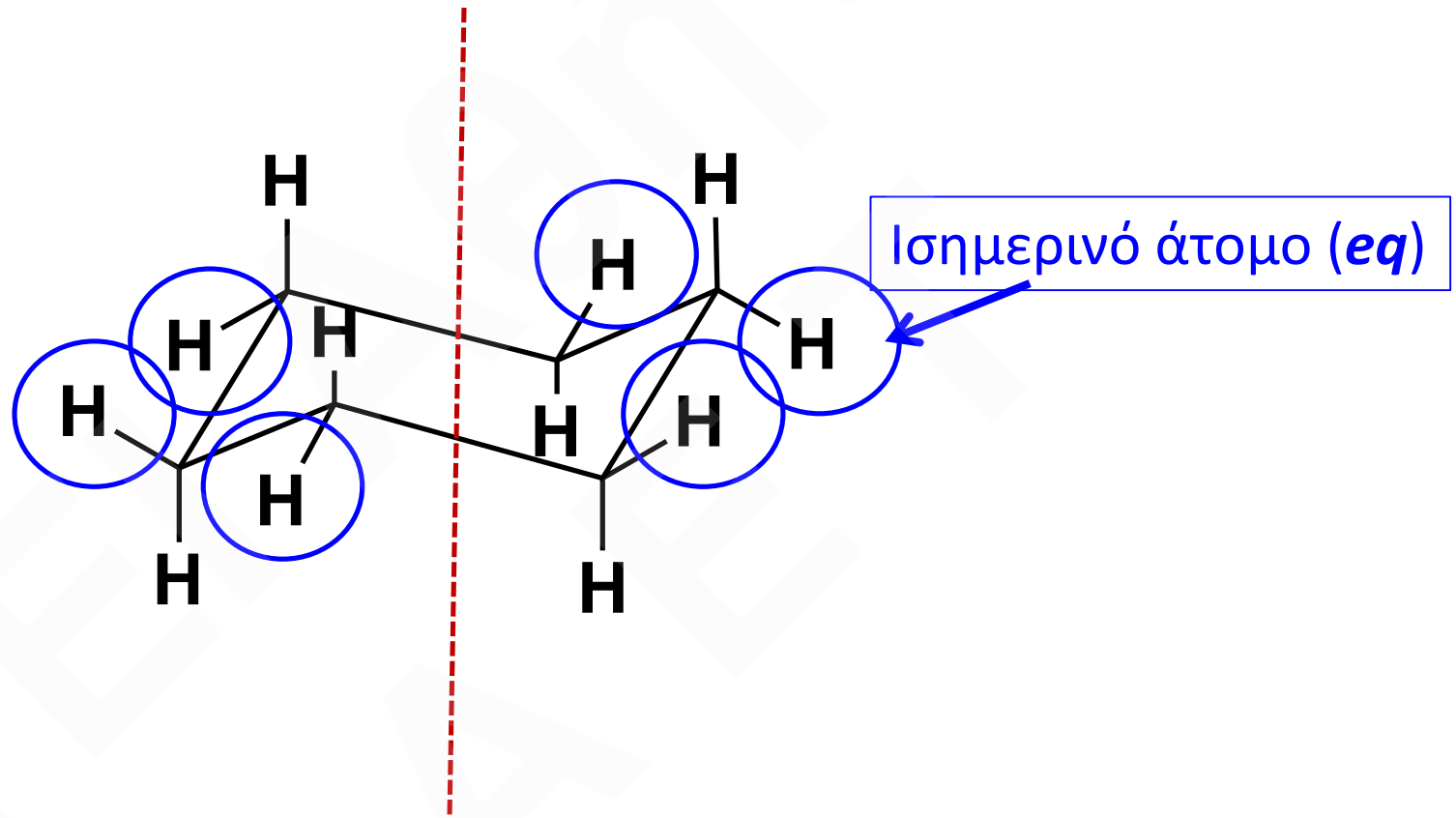
Η σταθερότητα στις διαμορφώσεις του κυκλοεξανίου

κυκλο-εξάνιο

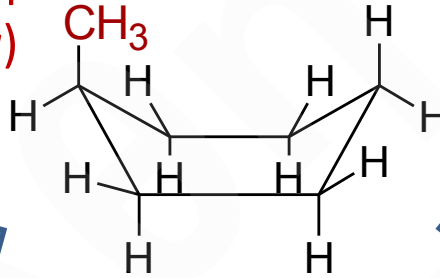

κυκλο-εξάνιο

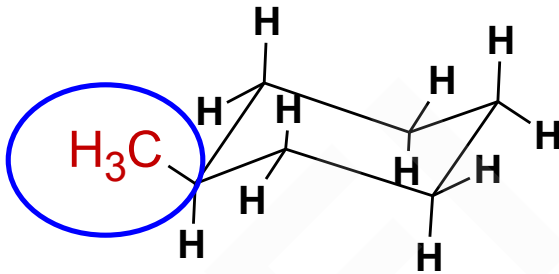
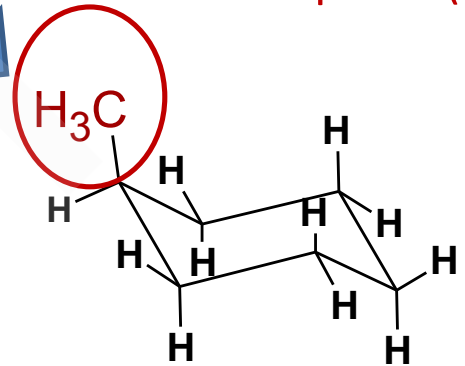

ΚΥΚΛΟ-ΕΞΑΝΙΟ

Αξονική
Μεθυλομάδα (*eq*)

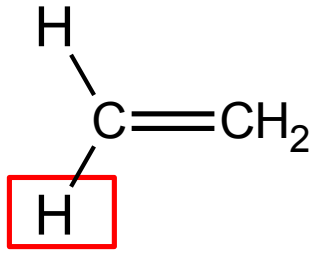
Αξονική
Μεθυλομάδα (*eq*)

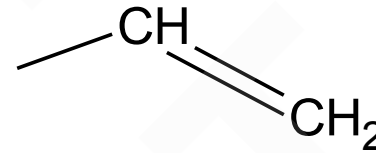
Ισημερινή
Μεθυλομάδα (*eq*)

Ακόρεστες ομάδες

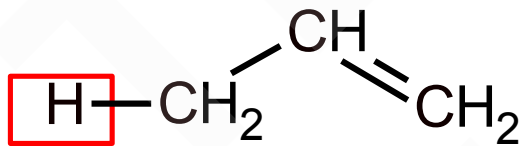
Αιθένιο

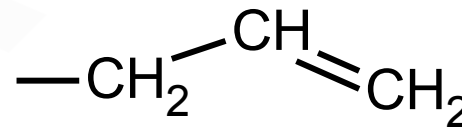
Βινυλική ομάδα

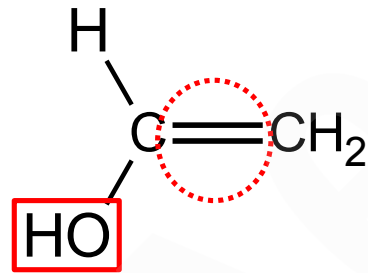
Προπένιο

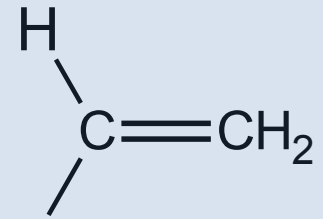
Αλλυλική ομάδα

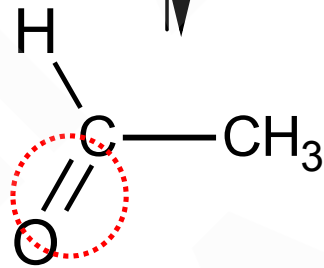
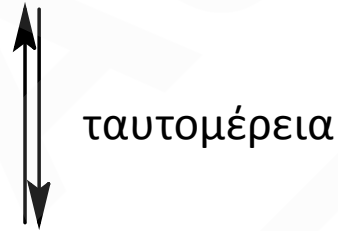
Βινυλικά παράγωγα

Βινυλική αλκοόλη
(υδροξυ-αιθένιο)

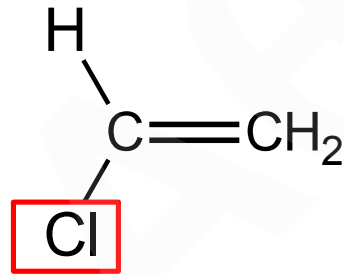
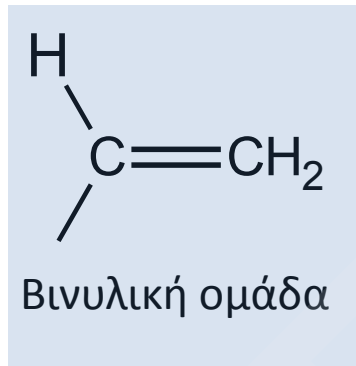

Βινυλική ομάδα

ακεταλδεΐδη
(αιθανάλη)

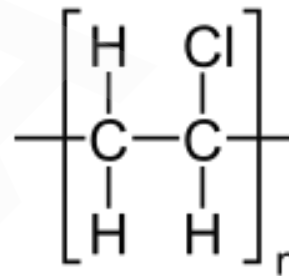
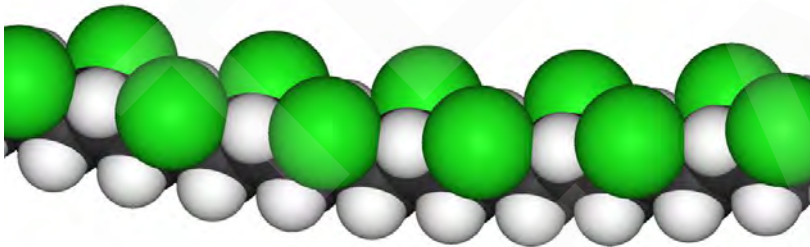
Βινυλικά παράγωγα

Βινυλοχλωρίδιο
(χλωροαιθένιο)

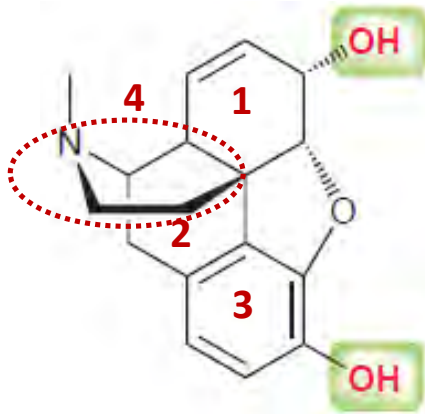

πολυμερισμός

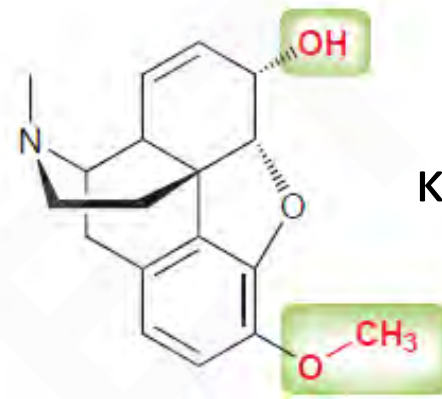
Πολυβινυλοχλωρίδιο
(PVC)

Η σημασία των συντακτικών ισομερών

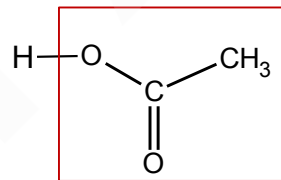
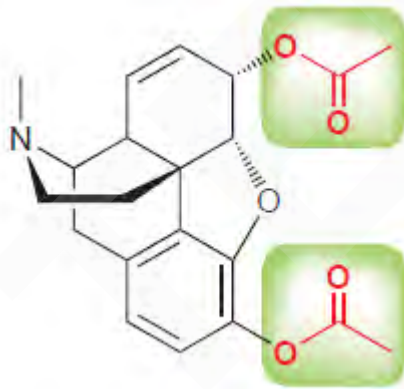

μορφίνη

Ισχυρό αναλγητικό.
Προκαλεί εθισμό!

κωδεΐνη

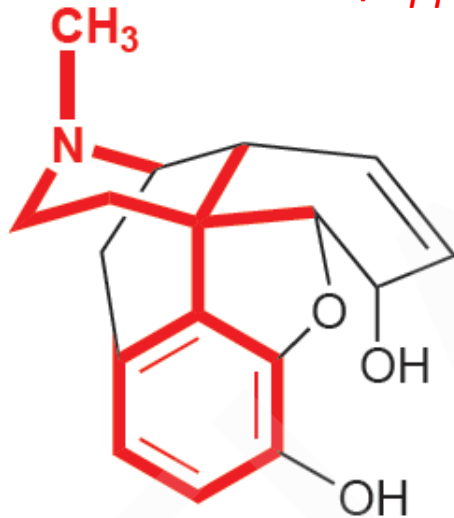

Ακετυλο-ομάδα

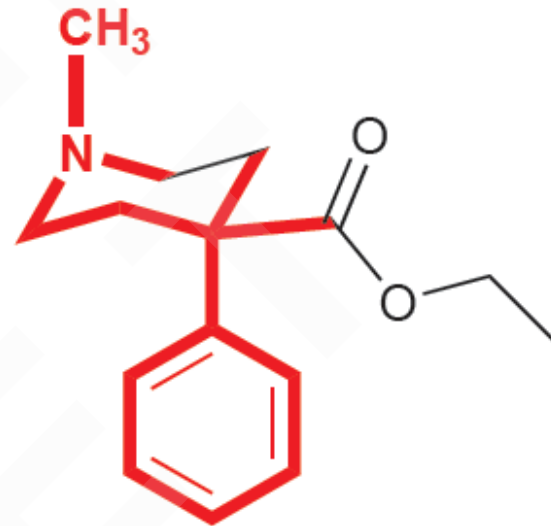
ηρωΐνη

Η σημασία των συντακτικών ισομερών

Φαρμακοφόρος περιοχή
του μορίου

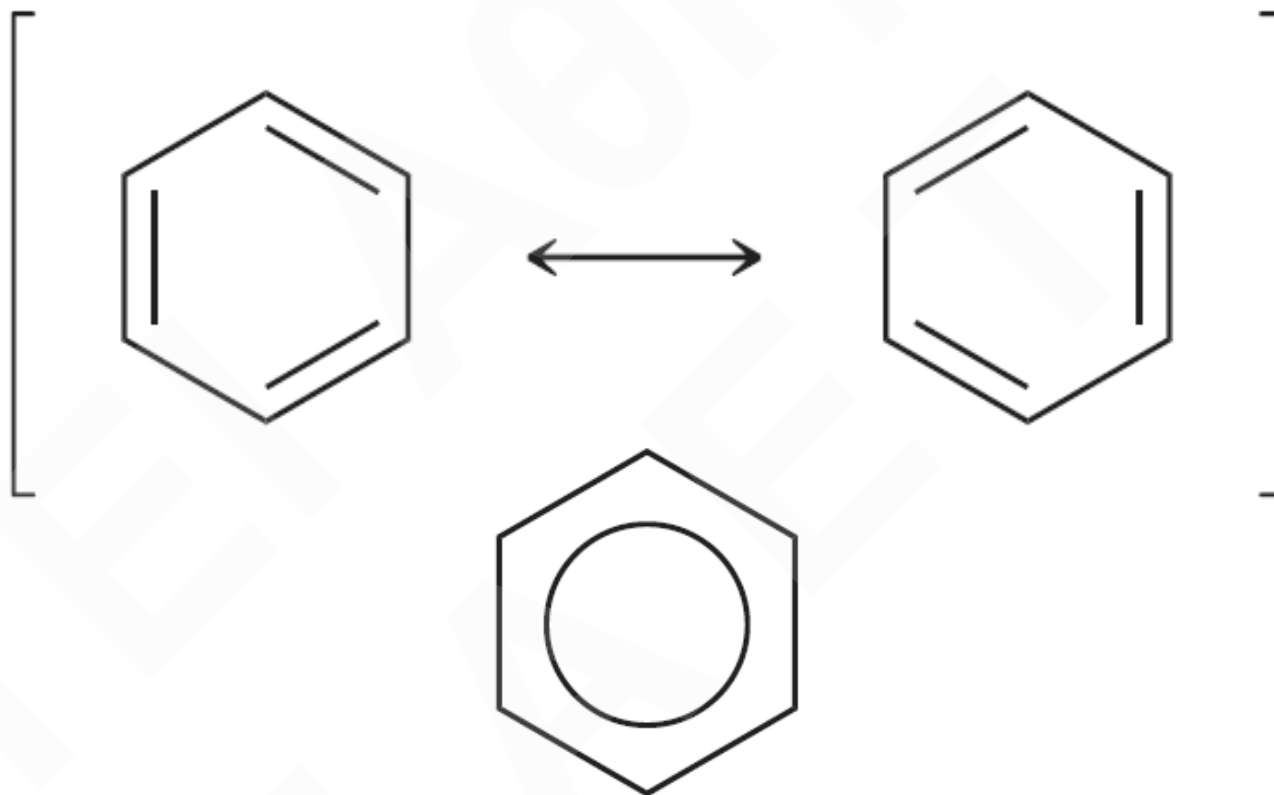

μορφίνη

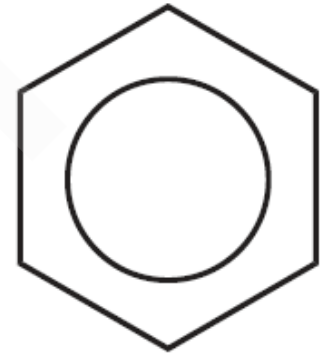
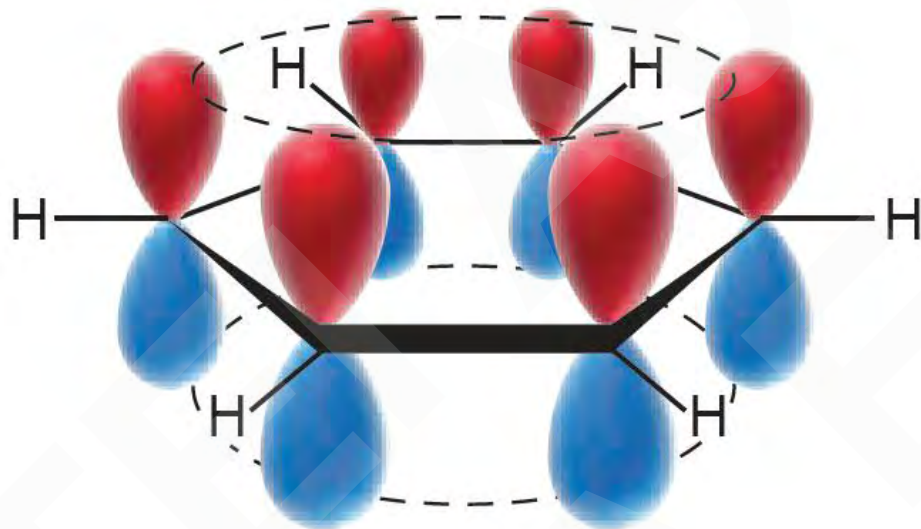

Μερεπιδίνη
(Demerol)

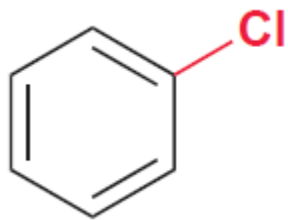
Αρωματικές ενώσεις: βενζόλιο

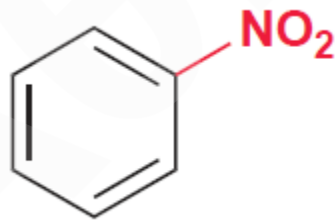
Αρωματικές ενώσεις: βενζόλιο

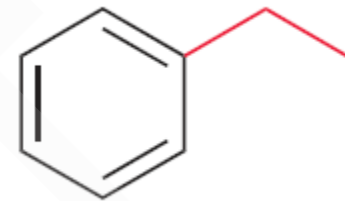
Παράγωγα του βενζολίου

Χλωροβενζόλιο
(ή φαινυλοχλωρίδιο)

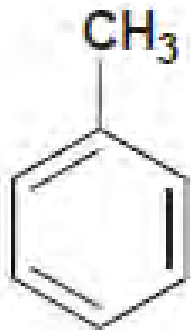

νιτροβενζόλιο

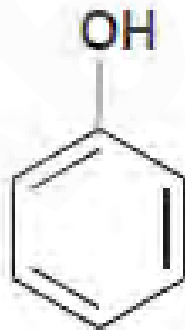

αιθυλοβενζόλιο

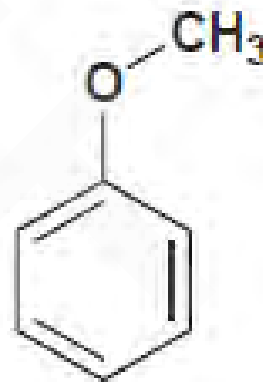
Παράγωγα του βενζολίου

**Μεθυλο-
βενζόλιο
(τολουόλιο)**

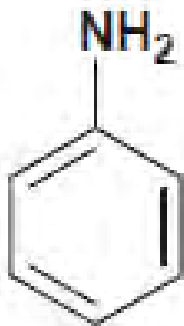

Φαινόλη

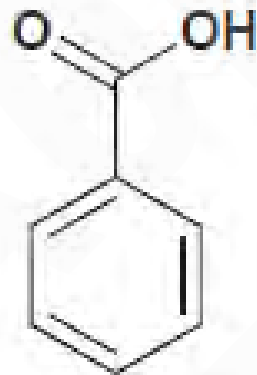

Ανισόλη

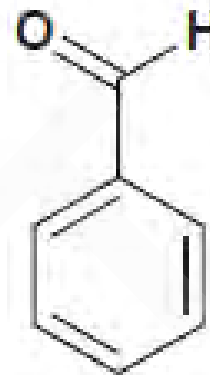
Παράγωγα του βενζολίου

ανιλίνη

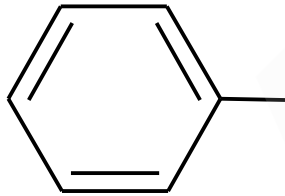
βενζοϊκό
οξύ

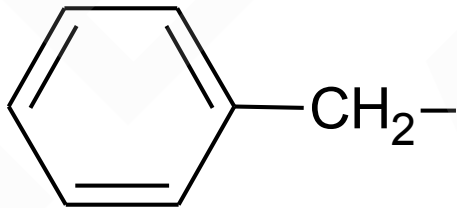
βενζαλδεΐδη

Αρωματικές ομάδες

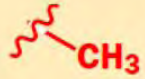

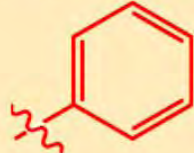

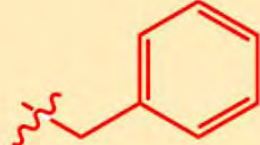

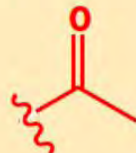
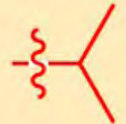

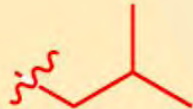

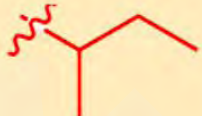
- Φαινυλική ομάδα (φαινυλομάδα)

- Βενζυλική ομάδα

Ομάδες: συντομογραφίες

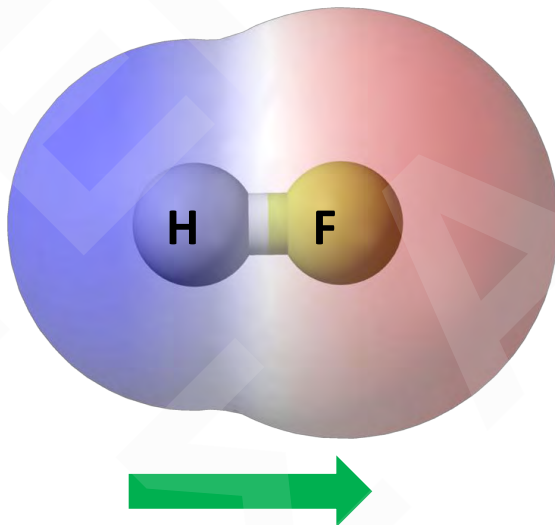
R			<i>t</i> -Bu	
Me			Ar	
Et			Ph	
Pr (or <i>n</i> -Pr)			Bn	
Bu (or <i>n</i> -Bu)			Ac	
<i>i</i> -Pr				
<i>i</i> -Bu				
<i>s</i> -Bu			X	F, Cl, Br, or I

Διπολική ροπή (1 από 2)

$$\mu = |q| r$$

q είναι το φορτίο που εμφανίζεται σε κάθε άτομο που συμμετέχει στο δεσμό

r η απόσταση μεταξύ των 2 ατόμων (δηλαδή το μήκος του δεσμού)

Διπολική ροπή (2 από 2)

Το μέγεθος της διπολικής ροπής εξαρτάται από

- το μέγεθος των φορτίων και
- την απόσταση μεταξύ τους (ή αλλιώς, το μήκος του δεσμού)

Μονάδα: το Debye

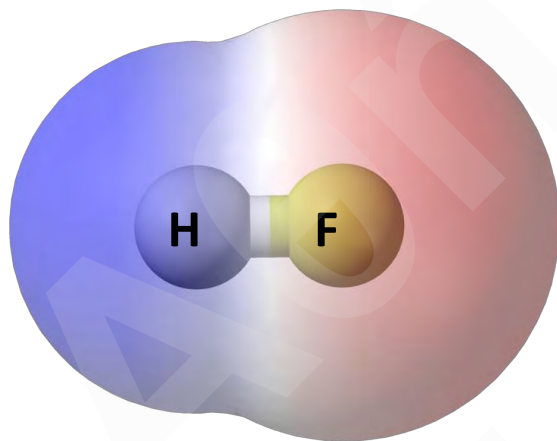
$$1 \text{ D} = 10^{-18} \text{ statCoulomb} \cdot \text{cm}$$

Οι περισσότεροι δεσμοί εμφανίζουν διπολικές ροπές από 0 – 11 D

Σε ένα ουδέτερο μόριο με N άτομα η συνολική διπολική ροπή δίνεται:

$$\mu = \sum \mu_i = \sum_{i=1}^N q_i \mathbf{r}_i$$

Παραδείγματα διπολικών ροπών

$\mu = 1.82 \text{ D}$

ένωση	Μήκος δεσμού	$\chi_A - \chi_B$	Διπολική ροπή
HF	0.92	1.9	1.82
HCl	1.27	0.9	1.08
HBr	1.41	0.7	0.82
IH	1.61	0.4	0.44

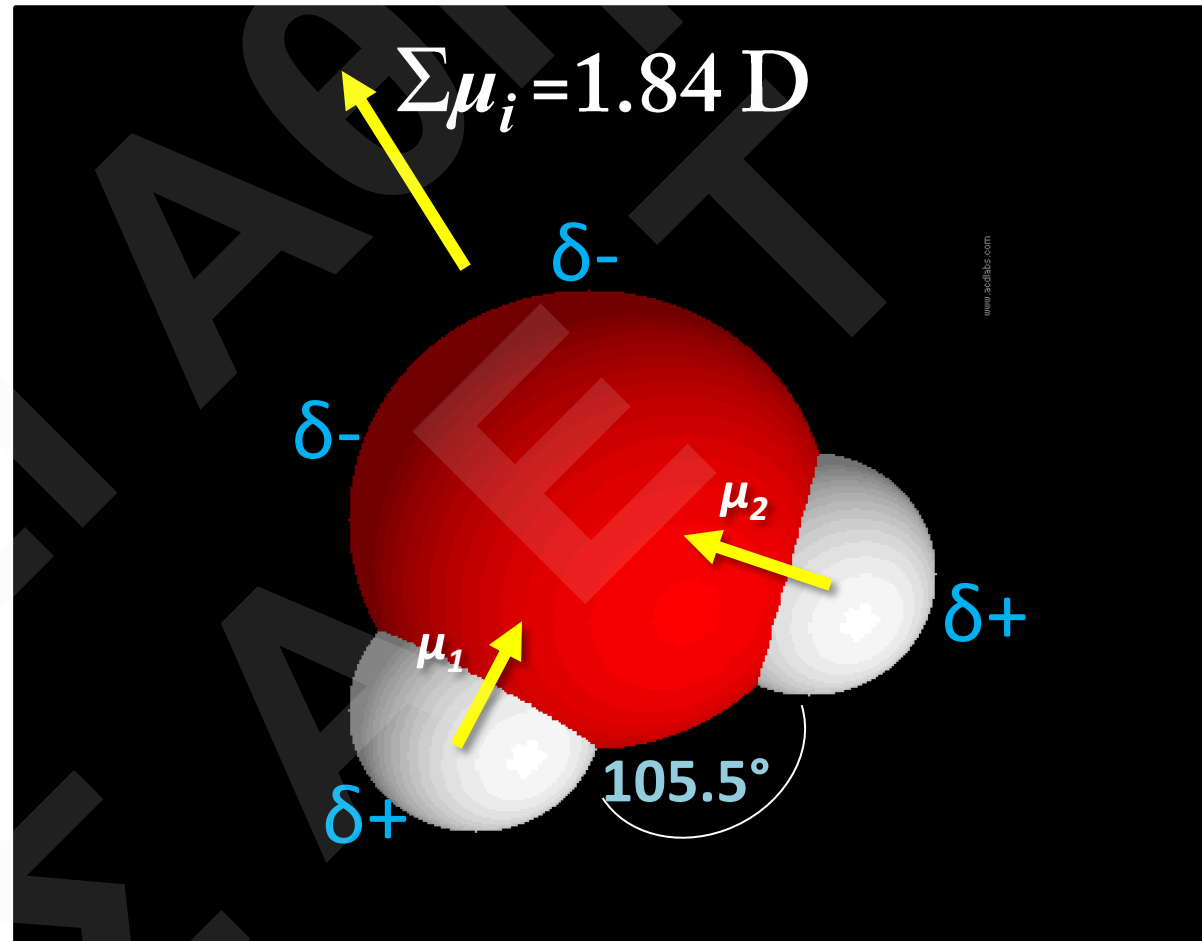
Η διπολική ροπή του νερού

Το νερό

- Γωνία 105.5°
- Εμφάνιση φορτίων
- Μεγάλη διπολική ροπή

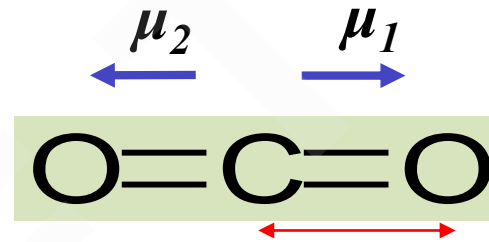
$$\Sigma \mu_i = \sum_{i=1}^N q_i \mathbf{r}_i .$$

Η διπολική ροπή του διοξειδίου του άνθρακα

- Λόγω του ευθύγραμμου σχήματος του μορίου του **διοξειδίου του άνθρακα**, η διπολική ροπή του μορίου του είναι 0.

$$\Sigma \mu_i = \sum_{i=1}^N q_i \mathbf{r}_i .$$

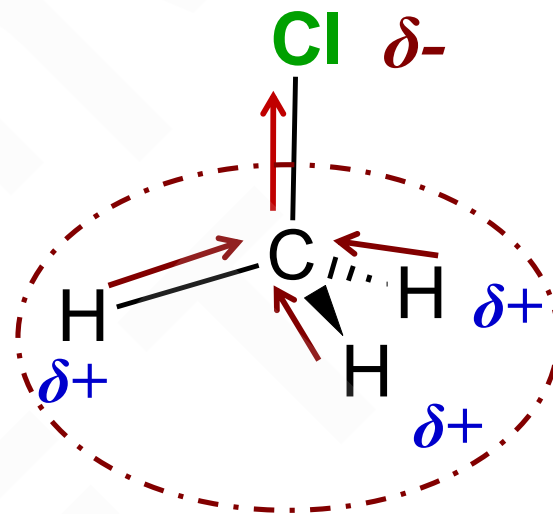
Μήκος δεσμού=1.16 Å (116 pm)

$$\Sigma \mu_i = 0$$

Ασθενείς διαμοριακές δυνάμεις.
Δεν θα μπορούσε παρά να ήταν **αέριο** σε συνήθεις συνθήκες.

Το επαγωγικό φαινόμενο

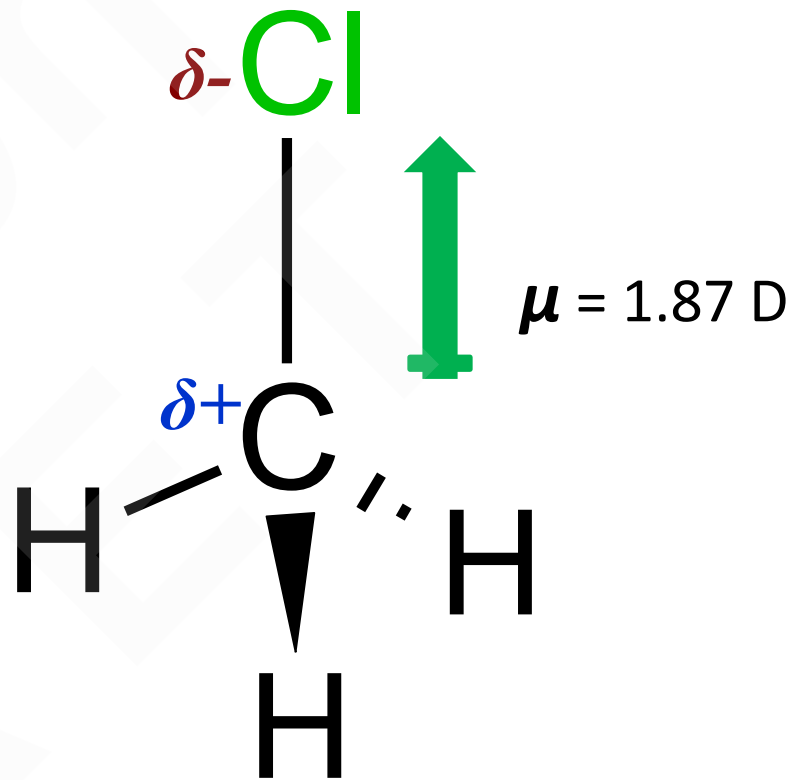
- Οι δεσμοί σ εμφανίζουν πόλωση που εξαρτάται από τη **διαφορά ηλεκτραρνητικότητας** μεταξύ των 2 ατόμων.
- Όταν το μόριο έχει κατάλληλη γεωμετρία, τότε οι πολικότητες των δεσμών είτε **ενισχύονται** μεταξύ τους είτε **αναιρούνται**.

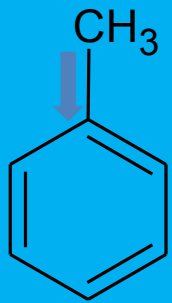
Οι 3 δεσμοί **C-H** έχουν κατάλληλη πόλωση ώστε να συνεισφέρουν ευνοϊκά στην πόλωση του τέταρτου δεσμού **C-Cl**

Ενίσχυση της πολικότητας του μορίου

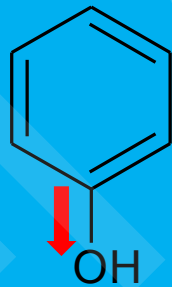
- Αποτέλεσμα: το συνολικό μόριο εμφανίζεται ως δίπολο.
- Η ισχύς του διπόλου (ενός μεμονωμένου δεσμού, ή και συνολικού μορίου εκφράζεται με το μέγεθος της **διπολικής ροπής**.

Παραδείγματα διπολικών ροπών

0.43 D

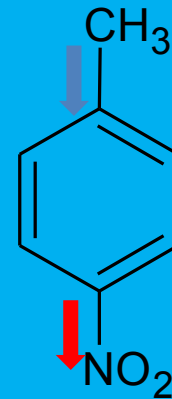
1.54 D

1.57 D

3.93 D

4.39 D